

N:o 155.

Af herr **A. G. Jönsson** i *Mårarp*, om inköp för statens räkning af jordbruksfastigheter och upptagande af ett inhemskt lån för sådant ändamål.

Det är nog en både känd och erkänd sak, att ett allmänt ekonomiskt betryck råder öfver hela landet, men få lära gjort sig reda för vidden och faran af detta elände, synnerligast hvad angår jordbrukaren och skattebonden. Väl har allmogen förr, som man säger under ofridens dagar varit hårdt pröfvad, då deras söner utskrefvos till krigstjänst, der de flesta omkommo, och deras egendom icke sällan för krigsgårderna på ett mindre grannliga sätt omhändertogs; men jordegendomen fingo de dock behålla, då faran var förbi; men hur te sig förhållandena nu för tiden under djupa freden? Skattebonden får icke allenast till största delen fortfarande vidkännas de pålagor honom pålades i ofridens dagar, utan dertill komma dryga kommunalutskylder, arbetsprisets mångdubbla stegring, under det att prisfall på alla jordbrukets alster gör det omöjligt att aflägga något till ränta och amortering å det kapital jorden anses hafva; därför har emigrationen och skuldsättningen tilltagit i oro-väckande grad. Väl har Riksdagen till regeringen framställt sina bekymmer derom, väl har en komité blifvit tillsatt för att råda bot för det onda, men då denna komité blifvit hindrad eller förbjuden att föreslå just den hjälp, som det nödställda näringslifvet inom landet behöfde, så har komitén sökt och funnit — ett *halmstrå*, bestående uti förslaget om inköpande af landets enskilda jernvägar. Med sådan eller dylik hjälp besannas ordspråket: »medan gräset gror, dör kon». Verksamma medel behöfvas, och snar hjälp är dubbel hjälp. Då det ostridigt är staten, som genom den på senare årtionden förda förderfbringande

handels- och finanspolitiken samt genom den af finansministern för några år sedan framtvingade förhöjning af jordbruksfastighetsvärdena gjort, att de flesta af nuvarande jordegare, som köpt och öfvertagit jordegendomarne, med stöd af det värde, som regeringen genom sina myndigheter ansett dem värda, kan man väl ej säga annat än att de handlat på god tro. Men då landets produkter nu mera ej kunna afyttras till ett pris nått upp motsvarande arbetskostnaden, så har den närmast för handen varande utvägen tillgripits, eller att genom lån i hypoteksbanker, af enskilda personer och i andra bankinrättningar, uppehålla sig i afbidan på bättre tider. Detta vore ju ej så farligt om verklig hjälp snart komme och kreditorerne väntade med sina fordringsanspråk tills gynsammare tider inträdde; men tyvärr äro ett fjerdedels sekels finanssår allt för djupa och elakartade att så hastigt kunna botas af sig sjelf. Nu skall troligen svaras mig med det gamla ordspråket: »Den som icke ser upp med ögonen, får se upp med pungen», samt att de nuvarande hafva köpt för dyrt; de äro dömda till undergång, och det är staten likgiltigt om de nuvarande egarne eller andra innehafva jorden, men detta är mera än ett hårdt tal, det är, minst sagdt, orättvist, och icke värdigt en kristen stat. I mensklighetens namn frågas: hvad har den nuvarande jordegaren gjort emot staten för att erhålla denna ekonomiska dödsdom? Jo, att på god tro med sina ärfda eller med svett och möda besparade tillgångar förvärfva sig eganderätt till en jordtorfva inom fäderneslandet, der han trott att, i likhet med sina fäder, kunna som ärlig och trogen medborgare förvärfva sitt nödtorftiga uppehälle i ett älskadt fosterland. Det kan och får icke vara likgiltigt för en stat, om en stor och viktig samhällsklass (nationens kärna) kommer att ruineras genom bibehållandet af gamla orättvisor» i skatteväg genom ett frihandels- och finanssystem, som på endast 20 à 25 år försänkt jordbruket, förutom skulder till privatbanker och enskilde inom landet, i en utländsk skuld, öfverstigande en half milliard, hvars räntor äro en skatt till utlandet. Men hvarifrån erhålla penningar, då ingen hvarken inom eller utom landet vill köpa våra produkter till det pris de kunna produceras till; följderna häraf blir den, att om jordens afkastning icke öfverstiger de i första hand utgående utgifterna, såsom skatte- och brukningskostnader, så är jorden och det kapital den skulle representera utan värde, och detta måtte väl äfven för staten vara en viktig sak, ty derigenom blir det icke endast den enskildes ruin; statens kredit m. m. skulle äfven derigenom betänkligt rubbas.

Afsigten med denna motion är att rädda en del af den nu varande jordbrukande befolkningen från ekonomisk undergång och att uppehålla

jordvärdena ifrån en allt för stor och hastig sänkning, såsom vådlig för krediten i allmänhet.

På grund af hvad jag, sorgligt nog, nödgats anföra, föreslår jag:

1:o att Riksdagen ville besluta ingå till Kongl. Maj:t med anhållan det Kongl. Maj:t bemyndigar sina befallningshafvande i de respektiva länen att bevaka, det vid exekutiva auktioner å jordbruksfastighet på landet, då icke antagligt anbud göres till taxeringsvärdet, staten bjuder nämnda värde till köp, samt, om förre egaren ställer antaglig säkerhet för årliga räntan af köpesumman, han företrädesvis bibehålles vid besittningsrätten, och, om hennes eller hans arfvingar inom 10 år återbetala till staten köpesumman, han, eller de då återfå eganderätten till fastigheten — i motsatt fall blir det statens egendom.

2:o) För att anskaffa medel till dessa köp föreslår jag ett bemyndigande till riksgäldskontoret att upplägga ett inhemskt lån till erforderligt belopp i svenska obligationer ifrån 100 till 1,000 kronors valör, löpande med 5 % årlig ränta, uppsägbara från innehafvarens sida och betalbara endast inom riket.

De närmare bestämmelser, som kunna erfordras för uppnående af syftmålet med denna motion, öfverlemnas till utskottets välvilliga åtgöranden.

Stockholm den 28 januari 1887.

A. G. Jönsson
från Kronobergs län.